

Izvještaj je dio projekta
„Veća transparentnost
i odgovornost vlasti“
koji sprovode

mans

Sigurna ženska kuća

STEĆAJCI
U CRNOJ GORI

**Udruga
mladih CG**

Uz podršku

Sigurna ženska kuća Podgorica

BORBA PROTIV TRGOVINE LJUDIMA

-Izvještaj o sprovođenju reformi
i transparentnosti procesa-

2010. - 2013.

Decembar 2013.

Ovaj izvještaj je sačinjen uz podršku Evropske Unije kroz projekat "Veća transparentnost i odgovornost vlasti", koji sprovodi MANS sa pet projektnih partnera. Za sadržaj ovog izvještaja odgovorna je Sigurna Ženska Kuća, a iznijeti stavovi i mišljenja ne mogu se smatrati stavovima Evropske Unije.

SADRŽAJ

UVOD	3
1. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA BORBU PROTIV TRGOVINE LJUDIMA	4
2. INFORMACIJE O SPROVOĐENJU REFORMI	5
2.1. Implementacija Akcionog plana u periodu 2010. - 2011. godina	5
2.1.1. Opšti ciljevi	5
2.1.2. Krivično gonjenje	6
2.1.3. Zaštita	7
2.1.4. Prevencija	8
2.2. Implementacija Akcionog plana u periodu 2012. - 2013. godina	9
2.2.1. Prevencija	9
2.2.2. Edukacija	9
2.2.3. Identifikacija žrtava trgovine ljudima	10
2.2.4. Pomoć, zaštita i reintegracija žrtava	10
2.2.5. Efikasno krivično gonjenje i kažnjavanje	11
2.2.6. Međunarodna saradnja	11
2.2.7. Koordinacija	12
2.2.8. Partnerstvo	12
2.3. Pristup podacima o sprovođenju reformi	13
3. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	14
Aneks: Odgovori institucija na zahtjeve za slobodan pristup informacijama	15

UVOD

Ovaj izvještaj je dio projekta koji sprovodi šest nevladinih organizacija: Mreža za afirmaciju nevladinog sektora, Sigurna ženska kuća, Mogul, Stečajci u Crnoj Gori, Breznica i Udruga mladih Crne Gore.

U okviru tog projekta, Sigurna ženska kuća prati primjenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama, od strane državnih institucija nadležnih za borbu protiv trgovine ljudima, kao i sprovođenje reformi definisanih vladinom Strategijom i pratećim akcionim planovima.

Prvi dio izvještaja sadrži informacije o institucionalnom okviru, drugi dio se odnosi na sprovođenje reformi definisanih akcionim planovima institucija, kao i njihovu transparentnost, a u trećem su dati zaključci i preporuke.

Podaci za izradu ovog izvještaja su prikupljeni na osnovu informacija dobijenih od 30 državnih institucija, dostavljenih po zahtjevima podnijetim u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama.

1. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA BORBU PROTIV TRGOVINE LJUDIMA

Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je krovna Vladina institucija za borbu protiv trgovine ljudima u Crnoj Gori. Kancelarija je nadležna za koordinaciju aktivnosti nadležnih tijela državne uprave, međunarodnih organizacija i nevladinih organizacija na implementaciji Nacionalne strategije za borbu protiv trgovine ljudskim bićima, sa ciljem kvalitetne zaštite žrtava, prevencije i krivičnog gonjenja izvršilaca.

Kancelarija koordinira sjednicama Radne grupe za praćenje implementacije Nacionalne strategije i pratećih akcionalih planova, a učestvuje i u međunarodnoj saradnji. Na osnovu podataka koje prikupi od nadležnih institucija, Kancelarija sačinjava i statističke podatke o žrtvama trgovine ljudima, kao i razne izvještaje. Ta institucija Vladi podnosi izvještaj o svom radu.

Ministarstvo unutrašnjih poslova nije više sistematizovana organizaciona jedinica koja se bavi trgovinom ljudima, već je taj posao prešao u nadležnost Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima koja je izdvojena iz Ministarstva¹.

Prema Strategiji za borbu protiv trgovine ljudima, Ministarstvo unutrašnjih poslova² vrši poslove koji se odnose na analitičko praćenje stanja i strateško planiranje u oblasti borbe protiv kriminaliteta, nadzor i unutrašnju kontrolu nad vršenjem policijskih poslova i procedura, stručnosti, zakonitosti i efikasnosti obavljanja policijskih poslova.

Pomenuta strategija uključuje i predlaganje, praćenje i primjenu mehanizama za efikasnu borbu protiv trgovine ljudima.

Uprava policije, nakon poslednjih izmjena Zakona o unutrašnjim poslovima³, ponovo funkcioniše kao organ uprave u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova, što predstavlja značajnu novinu kada je riječ o reformi policije.

Uprava policije organizuje rad na suzbijanju trgovine ljudima preko Odsjeka za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije.

Uprava policije u okviru svoje nadležnosti pruža i pomoć potencijalnim žrtvama, u postupku integracije, reintegracije i istrage prema zemljama porijekla, tranzita i krajnjeg odredišta. U njihovoj nadležnosti je i obezbjeđivanje dostupnosti informacija o mogućim opasnostima i posljedicama trgovine ljudima i djecom.

Ovaj organ zajedno sa državnim tužilaštvom koje podiže optužnice kao i sudovima koji po optužnicama presuđuju, kvartalno dostavlja izvještaje Kancelariji za borbu protiv trgovine ljudima sa podacima o krivičnim prijacama, podignutim optužnicama i donijetim presudama na osnovu kojih se vrši analiza statističkih podataka u odnosu na krivična djela trgovine ljudima.

---

¹ Uredba Vlade Crne Gore usvojena na sjednici održanoj 18. aprila 2013. godine.

² <http://www.antitrafficking.gov.me/vijesti/116182/Vlada-utrvdila.html>

³ Zakon je usvojen na osmoj sjednici prvog redovnog zasjedanja Skupštine Crne Gore, dana 26. jula 2012. godine.

2. INFORMACIJE O SPROVOĐENJU REFORMI

Vlada je usvojila Strategiju borbe protiv trgovine ljudima 13. novembra 2003. godine akcioni plan za njeno sprovodjenje za period 2010 - 2011 21. januara 2010⁴. 13. septembra 2012. godine donesena je nova Strategija, sa pripadajućim akcionim planom koji se odnosi na period 2012. - 2013. godina.

U ovom dijelu izvještaj su date informacije o sprovodenju tih akcionih planova, prikupljene od nadležnih institucija na osnovu zahtjeva podnijetih u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama.

2.1. Implementacija Akcionog plana u periodu 2010. - 2011. godina

Akcioni plan za borbu protiv trgovine ljudima u periodu od 2010. do 2011. godine podijeljen je u četiri velike oblasti koje predviđaju konkretnе mjere u cilju unapređenja borbe protiv trgovine ljudima: opšti ciljevi, krivično gonjenje, zaštita i prevencija.

2.1.1. Opšti ciljevi

Izmjena zakona - Prema podacima institucija, kroz izmjene Krivičnog zakonika⁵ i izmjene krivičnog djela trgovine ljudima⁶ izvršeno je usklađivanje sa Konvencijom UN o transnacionalnom organizovanim kriminalom sa pratećim Palermo protokolom, ali i sa Konvencijom Savjeta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima. Takođe, u Crnoj Gori je stupila na snagu Konvenciju Savjeta Evrope o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja⁷ koja je u ranijem periodu ratifikovana.

Međunarodna saradnja - Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je imenovala kontakt osobu za saradnju sa Sekretarijatom grupe eksperata GRETA koja prati implementaciju Konvencije Savjeta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima. U februaru 2011. godine Crna Gora je dobila upitnik od strane GRETA-e o implementaciji Konvencije i odgovore na upitnik dostavila nakon pola godine. U novembru 2011. predstavnici GRETA-e su posjetili Crnu Goru i održali niz sastanaka sa relevantnim predstavnicima Vlade, Parlamenta i NVO nakon čega se pristupilo izradi nezavisnog izvještaja koji je završen u novembru 2012. godine⁸. U ovom periodu Ministarstvo unutrašnjih poslova je pratilo borbu protiv trgovine ljudima preko Akcionog plana za sprovodenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, kroz indikatore definisane ovim strateškim dokumentom. Takođe, u decembru 2011. godine Vlada je utvrdila Nacrt zakona o naknadi štete žrtvama krivičnih djela ali taj dokument još uvijek nije usvojen.

Crna Gora je u oktobru 2010. godine dobila zaključne primjedbe od strane Komiteta UN-a vezano za implementaciju Konvencije o pravima djeteta i njenih protokola, koji su prosljedene svim relevantnim državnim organima kako bi se implementirali. Rok za dostavljanje izvještaja o implementaciji Komitetu UN-a je oktobar 2015. godine.

⁴ Imajući u vidu da Strategija važi od 2003. godine Vlada je i prije ovog perioda usvajala akcione planove, ali oni nisu relevantni za ovaj izvještaj, jer on obuhvata period od 2010. do 2013. godine.

⁵ Usvojenog 22. aprila 2010. godine

⁶ Član 444 Krivičnog zakonika

⁷ Stupila je na snagu 1. jula 2010. godine

⁸ Više informacija u sledećem poglavljju

Krajem 2010. godine Crna Gora se priključila zemljama regiona u sprovođenju projekta koji ima za cilj jačanje transnacionalne saradnje na slučajevima trgovine ljudima u Jugoistočnoj Evropi.

Saradnja sa NVO - U posmatranom periodu Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je inovirala tipski sporazum o saradnji koji potpisuje sa brojnim državnim organima i nevladinim organizacijama, i potpisala ga sa tri organa⁹ i četiri NVO¹⁰. Nije realizovana mjeru koja predviđa praćenje implementacije ovog sporazuma, jer institucije nisu imenovali nove kontakt osobe zadužene za sprovođenje sporazuma, nakon kadrovske izmjene u institucijama potpisnicama koje su se dogodile.

Izvještaji - U istom periodu Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima sačinila je 29 različitih izvještaja o rezultatima koji su postignuti u borbi protiv trgovine ljudima, koji su dostavljeni različitim domaćim i stranim organima i organizacijama. U istom periodu Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija je dostaljalo izvještaje diplomatsko-konzularnim predstavništvima i međunarodnim organizacijama o postupanjima Crne Gore u ovoj oblasti koje je pripremala Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima.

Skupovi - Kancelarija je takođe organizovala i učestvovala u većem broju domaćih i međunarodnih skupova posvećenih razmjeni iskustava u borbi protiv trgovine ljudima. U periodu 2010. i 2011. godine Kancelarija je objavila i 87 saopštenja za medije, ali nema informacija o broju informacija koje su mediji objavili.

Monitoring - Kancelarija je u 2010. godini takođe pripremila poslovnik o radu Radne grupe za praćenje implementacije Nacionalne strategije za borbu protiv trgovine ljudima, koja je tokom 2010. godine održala šest sastanaka, a tokom 2011. još 10 sastanaka. U tom periodu izrađena je i nova Nacionalna strategija koja se odnosi na period 2012. do 2018. godine.

2.1.2. Krivično gonjenje

Statistika - Tokom 2010. godine posebna Tripartitna komisija sastavljena od predstavnika policije, tužilaštva i sudstva uz koordinaciju Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima sačinila je upisnik koji se vodi u Kancelariji na osnovu mjesečnih izvještaja koje dostavljaju ove institucije. U posmatranom periodu Upisnik je popunjen sa svim statističkim pokazateljima borbe protiv trgovine ljudima u periodu od 2003. do 2011. godine - procesuiranim krivičnim prijavama, podignutim optužnicama, toku krivičnog postupka i donijetim presudama. Na ovaj način po prvi put je sačinjena statistička baza podataka neophodna za ocjenu obima i rasprostranjenosti krivičnog djela trgovine ljudima.

Kancelarija navodi da je tokom 2010. godine Uprava policije podnijela dvije krivične prijave protiv 10 lica, da je u istoj toj godini tužilaštvo podiglo optužne prijedloge protiv 16 lica, a da su sudovi donijeli sedam osuđujućih presuda, od čega pet pravosnažnih. Takođe, za 2011. godinu dostupni su samo podaci da su sudovi donijeli sedam presuda za 29 lica, od čega su pravosnažne - osuđujuće tri presude koje se odnose na devet lica.

Međunarodna organizacija ICMPD je Kancelariji za borbu protiv trgovine ljudima instalirala novu, unaprijeđenu elektronsku bazu podataka za žrtve i izvšioce krivičnog djela trgovine ljudima.

⁹ Vrhovni sud, Centar za podršku djeci iz Bijelog Polja i Crveni Krst

¹⁰ SOS Telefon iz Podgorice i Nikšića, Centar za stipendiranje romske i Dom nade

Izmjene Zakona - Pored toga što su na snagu stupile izmjene Krivičnog zakonika (više informacija u prethodnom poglavlju), Crna Gora je donijela i Zakon o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku¹¹ čime su se stvorili uslovi za izbjegavanje klasičnog krivičnog postupka prema maloljetnicima, uključujući i krivične sankcije. Početak primjene ovog zakona odložen je za septembar 2012. godine kako bi se usvojili podzakonski akti i stvorili uslovi za rad stručnih službi koje će pružati podršku pravosudnim organima u postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku. U cilju dodatnog jačanja kapaciteta za primjenu ovog zakona, implementiran je IPA projekat preko kancelarije UNICEF-a u Podgorici. U izvještajnom periodu nisu utvrđena pravila postupanja sa osjetljivim kategorijama lica koja se pojavljuju pred pravosudnim organima, niti je analizirano postupanje organa prema tim licima.

Službe za svjedoke - Tokom 2011. godine u svim sudovima koji se bave rješavanjem predmeta koji se tiču trgovine ljudima, trgovine djecom radi usvojenja i nasiljem u porodici ili porodičnoj zajednici ustanovljene su službe za svjedoke / oštećene žrtve ovih krivičnih djela.

Podaci policije - Tokom dvije izvještajne godine Uprava policije je Kancelariji za borbu protiv trgovine ljudima dostavila 20 izvještaja o aktivnostima koje su preduzete u cilju identifikovanja žrtava trgovine ljudima, pogotovo posebno rizičnih grupa. Takođe, kroz redovne obuke koje organizuje Policijska akademija, službenici Uprave policije se konitinuirano edukuju o fenomenu trgovine ljudima.

Kadrovi - Na zahtjev Kancelarije, Uprava policije je imenovala koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima. Ukupan broj zaposlenih u svim državnim organima koji se bave borbotom protiv trgovine ljudima krajem 2011. godine iznosio je 228.

Sastanci - U dostavljenim podacima takođe se navodi da je u izvještajnom periodu direktor Kancelarije održao više sastanaka sa predstvincima NVO Crnogorski ženski lobi koja upravlja Vladinim skloništem za žrtve trgovine ljudima, koja Kancelariji dostavlja dnevne i mjesecne biltene o njihovom radu sa statističkim pokazateljima o broju štićenika/ca koji/e borave u skloništu.

2.1.3. Zaštita

Sklonište - Kancelarija je kroz finansiranje Vladinog skloništa za žrtve trgovine ljudima obezbijedila odgovarajući smještaj, ishranu, odjeću i drugu vrstu pomoći i zaštite za štićenike/ce u skloništu. U posmatranom periodu, u skloništu je ukupno boravilo 20 osoba, kojima je izvršena procjena zdravstvenog stanja i pružena neophodna psihološka, medicinska pomoć i svaka druga vrste neophodne pomoći. Za maloljetna lica, saglasno zakonu, određivani su staraoci. Policija je pružala permanentnu fizičku zaštitu skloništa. Nisu izrađene instrukcije o radu i nadzoru skloništa, niti je sačinjen izvještaj o stepenu primjene tih standarda.

Za jedno lice iz druge države sačinjen je plan reintegracije, koja je nakon toga i izvršena - obezbijeđena su putna dokumenta, zdravstvena njega, novčana sredstva kao i prevoz do matične države gdje su to lice sačekali predstavnici institucija matične države koji su preuzele dalju brigu.

¹¹ U decembru 2011. godine

Obuke - U posmatranom periodu nisu organizovane obuke za predstavnike institucija i NVO o reintegracionim procesima.

2.1.4. Prevencija

Odnosi sa javnošću -U cilju jačanja preventivne uloge Kancelarije i jačanja svijesti građana o problemu trgovine ljudima, predstavnici Kancelarije su imali veći broj gostovanja na crnogorskim televizijama i izjava pisanim i elektronskim medijima, ali i sastanaka sa relevantnim društvenim subjektima. Takođe, unaprijeđena je internet prezentacija Kancelarije koja sadrži regulativu i ostala zvanična dokumenta, saopštenja za javnost, materijale sa sastanaka, okruglih stolova i drugih relevantnih događaja kao i promo materijale.

Kancelarija je takođe oktobar 2010. godine proglašila mjesecom borbe protiv trgovine ljudima, u okviru čega je pokrenuta velika medijska kampanja u saradnji sa Ministarstvima prosvjete i sporta i kulture. Godinu nakon toga, kampanja na istu temu pokrenuta je u saradnji sa Crvenim Krstom Crne Gore. Takođe, tokom obje godine, 18. oktobra u svim osnovnim i srednjim školama na teritoriji Crne Gore prvi školski čas bio je posvećen fenomenu trgovine ljudima.

SOS linija - Kancelarija je otvorila SOS liniju za žrtve nasilja koja je dostupna 24 časa i sprovela kampanju radi promocije ove linije - izrađen je TV spot koji je emitovan na svim crnogorskim televizijama a postavljeni je veći broj postera i info materijala na graničnim prelazima koji su izrađeni na više jezika. Linija je dodatno promovisana kroz projekat "Policajac u zajednici" uz pomoć Uprave policije.

Obuka - Kancelarija je takođe učestvovala u edukaciji turističkih poslenika, potpisnika Kodeksa ponašanja za zaštitu maloljetnika od seksualne ekspoatacije u putovanjima i turizmu.

Posebnu pažnju u dijelu edukacije Kancelarija je posvetila učeničkoj populaciji, pa je akreditovan program za obuku nastavnika za uvođenje teme trgovine ljudima u predmet građanskog obrazovanja. Izvršen je odabir i obuka nastavnika, a sačinjen je i Metodološki prenošenje znanja u ovoj oblasti, kao i informativni materijal za učenike.

Treneri Kancelarije održali su veći broj treninga ranjivim grupama, uključujući djecu sa i bez roditeljskog staranja i predstavnike RAE populacije. Jedina mjera koja nije bila realizovana u posmatranom periodu odnosi se na edukaciju diplomatsko-konzularnog osoblja Crne Gore o trgovini ljudima.

Policjske provjere - U istom periodu, navodi se da je Uprava policije vršila provjeru oglasa koji upućuju na pružanje raznih usluga u čijim radnjama bi moglo da ima i elemenata krivičnog djela trgovine ljudima, ali nema informacija o rezultatima tih provjera.

2.2. Implementacija Akcionog plana u periodu 2012. - 2013. godina

Akcioni plan za borbu protiv trgovine ljudima koji je počeo da važi od 2012. godine metodološki se razlikuje od prethodnog. Ovaj akcioni plan sadrži sedam poglavlja, i to: prevencija, edukacija, identifikacija žrtava trgovine ljudima, pomoć, zaštita i reintegracija žrtava, efikasno krivično gonjenje i kažnjavanje, međunarodna saradnja, koordinacija i partnerstvo.

U nastavku su date informacije o aktivnostima koje su realizovane tokom 2012. i 2013. godine.

2.2.1. Prevencija

SOS Linija - Vlada je obezbijedila finansijska sredstva za nastavak funkcionisanja SOS linije za žrtve trgovine ljudima i kontinuiranu kampanju za njeno promovisanje.

Kampanja - Emitovan je TV spot za promociju SOS linije a u saradnji sa Upravom policije postavljeni su plakati na svim graničnim prelazima kako bi se SOS linija dodatno promovisala.

U okviru obilježavanja dana borbe protiv trgovine ljudima - 18. oktobra 2012. godine u saradnji sa Montenegro Airlinesom i crnogorskom željeznicom, uz kupljene karte distribuirane su i informativni materijali sa brojem SOS telefona. I ovaj put je u svim crnogorskim školama prvi čas bio posvećen fenomenu trgovine ljudima.

Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je pripremila flajere namijenjene mlađoj populaciji sa informacijama o fenomenu trgovine ljudima koji su se u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i sporta distribuirali učenicima završnog razreda srednjih škola, neposredno prije đačkih ekskurzija.

Trgovina djecom - Nije sačinjen projekat koji će imati za cilj smanjenje broja djece na ulicama koji su prosjaci. Ombudsman je krajem 2012. godine predstavio istraživanje o seksualnom iskorišćavanju djece u Crnoj Gori.

Tribine - U posmatranom periodu nije bilo organizovanih tribina i radionica na fakultetima posvećenih trgovini ljudima

2.2.2. Edukacija

Centar za obuku nosilaca pravosudne funkcije organizovao je 12 obuka za preko 150 polaznika posvećenih krivično-pravnim institutima koji se primjenjuju u borbi protiv trgovine ljudima. U istom periodu, Policijska akademija je organizovala dvije obuke za preko 20 učesnika Uprave policije.

Kancelarija je takođe organizovala pet obuka, u saradnji sa drugim državnim organima i NVO sektorom koji je pohađao veći broj učesnika uključujući i predstavnike vojske, policije, carine, lokalnih samouprava, centara za socijalni rad i drugih organa i ustanova.

U posmatranom periodu nije ojačano učešće Uprave za kadrove u organizovanju programa obuke za državne službenike i namještenike u cilju njihove senzibilizacije u domenu trgovine

ljudima, niti je sprovedena edukacija stručnih radnika u centrima za socijalni rad, Dječijem domu "Mladost" u Bijeloj i Centru za djecu i mlade "Ljubović".

Nije sprovedena zajednička obuka komesara za strance i službenika prihvatišta za strance na temu rane identifikacije potencijalnih žrtava trgovine ljudima među migrantima. Takođe, nisu održavani motivacioni sastanci i seminari sa urednicima i članovima savjeta javnih servisa u cilju obezbeđivanja medijskog prostora za preventivno djelovanje.

Tema suzbijanja trgovine ljudima nije još uvijek uključena u program pripreme diplomatskog i konzularnog osoblja prije upućivanja na mandat, posebno u zemlje identifikovane kao zemlje porijekla ili krajnje destinacije žrtava trgovine ljudima. Takođe, nije sačinjen poseban program obuke za predstavnike lokalnih parlamenta na ovu temu, niti su obuke ovih lica sproveđene.

Lični podaci - Nisu izrađena pravila obrade i zaštite ličnih podataka žrtava trgovine ljudima i izvršilaca krivičnih djela trgovine ljudima, niti je dostavljena evidencija zbirkličnih podataka o ovim licima.

2.2.3. Identifikacija žrtava trgovine ljudima

Policjske akcije - U izvještajnom periodu u kontinuitetu su sprovedene dvije trajne policijske akcije - "prosjak" i "racija" koja za cilj imaju otkrivanje žrtava trgovine ljudima. Izvršene su ukupno 53 akcije prosjak i 40 akcija "racija" ali nema podataka o identifikovanim žrtvama trgovine ljudima i o eventualnim postupcima koji su pokrenuti.

Inspekcije - Uprava za inspekcijske poslove je redovno sprovodila kontrole sa ciljem suzbijanja nelegalnog rada, uključujući i onog koji se odnosi na strane državljanine. Za 582 strana državljanina za koje je otkriveno da nisu zapošljeni u skladu sa Zakonom, poslodavcima je naloženo da sa njima zaključe ugovore o radu i prijave ih na obvezno socijalno osiguranje.

Lokalna samouprava - Predstavnici civilnog društva imali su više sastanaka sa predstavnicima lokalnih službi u cilju jačanja saradnje na identifikaciji i oblicima pomoći licima sa kojima se trgovalo. U istom periodu šef Kancelarije se susreo sa nekoliko predsjednika opština kako bi se aktivnosti Kancelarije unaprijedile na lokalnom nivou.

Indikatori za identifikaciju - Na jednodnevnoj radionici koju je Kancelarija organizovala u saradnji sa OEBS-om kreirani su specifični indikatori za rano otkrivanje potencijalnih žrtava krivičnog djela trgovine ljudima. U posmatranom periodu niti su izrađeni višejezični upitnici bazirani na specifičnim indikatorima.

Samoidentifikacija - Nisu stvoreni uslovi za povećanje stepena otkrivanja odnosno samoidentifikacije potencijalnih žrtava kod ranjivih grupa kao što su osobe koje se bave prostituticom, migranti bez lične dokumentacije, interna raseljena lica i pripadnici RAE populacije.

2.2.4. Pomoć, zaštita i reintegracija žrtava

Sklonište - Iznajmljen je adekvatniji prostor za smještaj žrtava trgovine ljudima u kojem mogu da se smjeste i djeca i odrasli. Sklonište je opremljeno uz pomoć sredstava Vlade Crne Gore ali i Crvenog Krsta i Turske agencije za međunarodnu saradnju i razvoj. Sklonište je nastavilo sa pružanjem svih oblika zaštite žrtvama - psihološka, medicinska i svaka druga vrste

neophodne pomoći. Za dva maloljetna lica koja su boravila u skloništu obezbijedena je medicinska i psiho-socijalna podrška, određen staraoc i napravljen individualni plan zaštite. *Internet* - Internet prezentacija Ministarstva unutrašnjih poslova dopunjena je sa svim relevantnim informacijama o mogućnosti dobijanja privremenog boravka za strana lica koja su žrtve trgovine ljudima. Ipak, takvih zahtjeva u posmatranom periodu nije bilo.

Izmjene zakona - U julu 2012. Vlada Crne Gore utvrdila je Prijedlog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti koji je Skupština Crne Gore usvojila u maju 2013. godine. Ovaj zakon predviđa da se žrtve trgovine ljudima posebno štite. U posmatranom periodu nisu propisani uslovi, normativa i minimalni standardi za pružanje usluga u oblasti socijalne i dječije zaštite, niti su izdavane, obnavljane ili oduzimane licence pružaocima usluga u toj oblasti.

Nije donijet zakon kojim će se urediti pravo na naknadu žrtvama krivičnih djela, uključujući trgovinu ljudima.

Oprema za sudove - U 2012. godini započela je implementacija projekta "Pravda za djecu" od strane UNICEF-a koja predviđa nabavku dodatne opreme za sudove u cilju smanjenja sekundarne viktimizacije djece.

Saradnja sa NVO - Nije formalizovana saradnja Zavoda za zapošljavanje i NVO radi uključivanja žrtava trgovine ljudima na tržiste rada, u cilju njihovog profesionalnog usavršavanja.

2.2.5. Efikasno krivično gonjenje i kažnjavanje

Statistika - Tokom 2012. godine Uprava policije podnijela je samo jednu krivičnu prijavu protiv samo jednog lica za krivično djelo trgovine ljudima. Državno tužilaštvo donijelo je Naredbu o sprovođenju istrage protiv jednog lica, a nadležni sud izrekao jednu osuđujuću presudu protiv jednog lica za krivično djelo trgovine ljudima.

Pristup presudama - Na internet prezentacijama viših sudova u Podgorici i Bijelom Polju dostupne su sve sudske presude izrečene za krivično djelo trgovine ljudima.

2.2.6. Međunarodna saradnja

Konvencije - Ratifikovana je konvencija Savjeta Evrope o zaštiti djece od seksualne eksploracije i seksualnog zlostavljanja i u skladu sa tim organizovana kampanja sa više promotivnih aktivnosti uključujući i stručne skupove. Takođe, formiran je i Nacionalni tim koji će se baviti ovom problematikom.

Izmjene zakona - Ministarstvo pravde je sačinilo izmjene i dopune Krivičnog zakonika kojim se dodatno implementiraju obaveze iz preporuka GRETA-e i Evropske unije kroz proširenje krivičnog djela trgovine ljudima, ali i uvođenja novih krivičnih djela koje se odnose na trgovinu djelovima ljudskog tijela i oglašavanja takve trgovine.

Memorandumi o saradnji - Ministri unutrašnjih poslova zemalja Jugoistične Evrope potpisali su memorandum o razumijevanju u cilju davanja podrške za uspostavljanje uslova za formiranje zajedničkih istražnih timova za borbu protiv trgovine ljudima. Započeta je izrada Sporazuma o saradnji između Crne Gore i Kosova u borbi protiv trgovine ljudima, i održan je

jedan od inicijalno tri planirana sastanka između crnogorskih i kosovskih institucija. Šef Kancelarije učestvovao je na više međunarodnih skupova i sastanaka.

Zajednički istražni timovi - Nisu uvedene bliže odredbe - pravni instrumenti u Zakonu o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima kako bi se omogućilo formiranje Zajedničkih istražnih timova od predstavnika tužilaštva i policije više država, radi sproveđenje zajedničkih istraga, prikupljanja dokaza i njihovog korišćenja pred nadležnim sudovima drugih zemalja, uključujući saradnju sa Interpolom, Europolom, SELLEK centrom, SEEPAG-om i drugim organizacijama.

Dječija prava - Ministarstvo rada i socijalnog staranja formiralo je radnu grupu za izradu Nacionalnog plana akcije za djecu (NPAD) za period 2013.-2017. kao strateškog okvira kojim se definiše politika prema djeci, saglasno preporukama Komiteta UN-a za prava djeteta.

2.2.7. Koordinacija

Kancelarija - U aprilu 2013. godine Uredbom Vlade Crne Gore Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima izmještena je iz Ministarstva unutrašnjih poslova i ponovo pozicionirana u okviru Generalnog sekretarijata Vlade, zbog čega je povećan broj sistematizovanih radnih mesta u Kancelariji za dva.

Odnosi sa javnošću - Internet prezentacija Kancelarije dodatno je dopunjena svim relevantnim propisima, izvještajima i drugim dokumentima koji se tiču borbe protiv trgovine ljudima. U posmatranom periodu Kancelarija je izdala 23 saopštenja za medije, ali nema informacija o tome u koliko medija su saopštenja prenesena.

Lokalna samouprava - Šef Kancelarije održao je niz sastanaka sa predsjednicima opština u cilju dogovora oko zajedničkih aktivnosti na sprječavanju trgovine ljudima, posebno u vrijeme turističke sezone.

Monitoring Akcionog plana - Radna grupa za praćenje sproveđenja Akcionog plana održala je pet sastanaka ali nije bilo konkretnih preporuka za unapređenje.

Sporazumi o saradnji - Nije revidiran i potpisani sporazum o međusobnoj saradnji na planu prevencije, zaštite i reintegracije potencijalnih žrtava trgovine ljudima između Kancelarije, Ministarstva pravde, Ministarstva zdravlja, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Uprave policije, Vrhovnog državnog tužilaštva, Vrhovnog suda, javnih ustanova i NVO niti su ojačani kapaciteti kontakt osoba za sproveđenje sporazuma. Iz tog razloga, sporazum nije javno prezentovan, niti su održavani sastanci kontakt osoba za sproveđenje sporazuma. Nije potpisani ni Memorandum o saradnji između Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima i Kancelarije za mlade.

2.2.8. Partnerstvo

Saradnja sa NVO - U posmatranom periodu predstavnik civilnog sektora nije uključen u rad Radne grupe za borbu protiv trgovine ljudima. Predstavnica NVO "SOS Nikšić" je posredstvom Kancelarije učestvovala u dvije međunarodne konferencije na temu borbe protiv trgovine ljudima.

Saradnja sa privredom - U istom periodu preko 200 predstavnika turističke privrede je potpisalo Kodeks ponašanja za zaštitu djece od seksualne eksploracije u putovanjima i turizmu i kontinuirano ga sprovodi. Kancelarija je aplicirala za TAIEX podršku u sprovođenju projekta protiv seksualne eksploracije u turizmu i ovaj projekat je odobren.

2.3. Pristup podacima o sprovođenju reformi

U prethodnih šest mjeseci podnijeto je 70 zahtjeva za sloboden pristup informacijama¹² na adresu 30 institucija koje se direktno bore protiv trgovine ljudima ili su na neki način uključene u borbu protiv ovog fenomena.

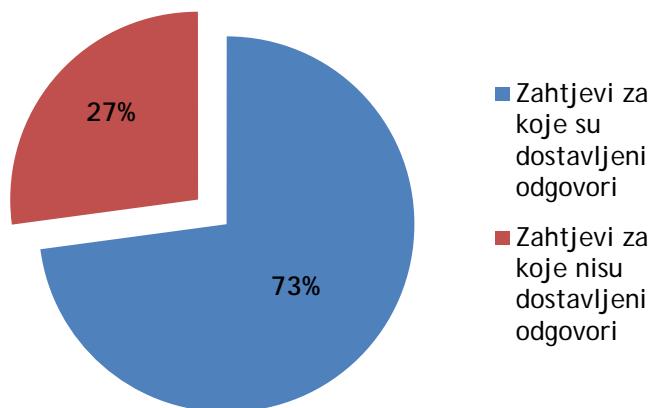
Pomenuti zahtjevi upućeni su Ministarstvu pravde, Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija, Ministarstvu unutrašnjih poslova, Upravi policije, Agenciji za nacionalnu bezbjednost, Kancelariji za borbu protiv trgovine ljudima, Aplecionom sudu, Osnovnim sudovima u Crnoj Gori, Višim sudovima u Crnoj Gori, Vrhovnom državnom tužilaštvu i Ombudsmanu.

Od institucija su tražene informacije o reformama koje je Crna Gora sproveo kako bi se borba protiv trgovine ljudima unaprijedila, prijavljenim i procesuiranim slučajevima trgovine ljudima kao i o realizaciji obaveza preuzetih iz međunarodnih dokumenata u ovoj oblasti.

Većina institucija je dostavile odgovore i to na preko 70% zahtjeva¹³, dok su tri institucije djelimično odgovorile.

Institucijama koje nisu dostavili odgovore na vrijeme ili su djelimično odgovorile na zahtjeve, upućene su žalbe. Tri institucije su dostavile odgovor nakon upućene žalbe, dok preostalih pet¹⁴ još uvijek nije dostavilo nikakav odgovor.

Odnos odgovorenih i neodgovorenih zahtjeva

Grafikon br. 1: Odnos odgovorenih i neodgovorenih zahtjeva za sloboden pristup informacijama

Među institucijama koje nijesu odgovorile na poslate zahtjeve su Uprava policije i Viši sud u Bijelom Polju i Osnovni sud u Podgorici, kao i Ministarstvo zdravlja i Ombudsman.

U aneksima koji slijede nalaze se detaljniji podaci o odgovorima institucija na zahtjevima za sloboden pristup informacijama.

¹² Inicijalni zahtjevi podnijeti su 12. jula 2013. godine.

¹³ U Aneksu 1 se nalaze detaljniji podaci o institucijama koje su dostavile tražene informacije.

¹⁴ U Aneksu 2 se nalaze detaljniji podaci o institucijama koje još uvijek nisu dostavile informacije.

3. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Podaci pokazuju da mnoge planirane reforme još uvijek nisu sprovedene. Stoga SŽK preporučuje da:

1. *Ministarstvo unutrašnjih poslova, Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima i ostale institucije nosioci iz aktivnosti iz Akcionog plana hitno sprovedu sve mjere koje nijesu preduzete u za to predviđenom roku;*
2. *Ministarstvo pravde predloži, a Skupština usvoji izmjene Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima kojim će se omogućiti formiranje zajedničkih istražnih timova od predstavnika tužilaštva i policije više država, radi sproveđenje zajedničkih istraga, prikupljanja dokaza i njihovog korišćenja pred nadležnim sudovima*
3. *Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima unaprijedi statističke podatke o radu policije, tužilaštva i sudstva u oblasti borbe protiv trgovine ljudima i sačini analizu prakse tih institucija sa predlozima za unapređenje*
4. *Nadležne institucije izrade pravila obrade i zaštite ličnih podataka žrtava trgovine ljudima;*
5. *Nadležne institucije u što kraćem roku preduzme aktivnosti usmjerene na jačanje kapaciteta predstavnika institucija koje su uključene u borbu protiv trgovine ljudima;*
6. *Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima počne sa praćenjem sproveđenja GRETA preporuka koje se odnose na trgovinu ljudima;*
7. *Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima unaprijedi saradnju sa nevladinim organizacijama*

Prilikom sproveđenja aktivnosti koje su imale za cilj prikupljanje podataka iz oblasti trgovine ljudima, uočili smo da određeni broj institucija nije u za to predviđenom vremenu dostavio svoje odgovore. Iz tog razloga preporučujemo da:

1. *Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima počne da proaktivno objavljuje sve relevantne statističke podatke i izvještaje koje sama sačinjava ili joj druge institucije dostavljaju, a koji se odnose na borbu protiv trgovine ljudima;*
2. *Uprava policije, Ministarstvo zdravlja, Viši sud u Bijelom Polju, Osnovni sud u Podgorici i Ombudsman treba da unaprijede postupanje po zahtjevima za slobodan pristup informacijama i da u zakonom predviđenom roku dostave tražene odgovore o rezultatima reformi za čije sproveđenje su zaduženi.*

Aneks: Odgovori institucija na zahtjeve za slobodan pristup informacijama (na dan 20.12.2013)

Institucija	Ukupan broj zahtjeva	Datum podnošenja zahteva	Datum odgovora	Datum podnošenja žalbe	Odgovor na žalbu
INSTITUCIJE KOJE SU ODGOVORILE NA PODNESENE ZAHTJEVE					
Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima	6	12. 07.2013.	12.11.2013.	24.10.2013.	12.11.2013
Ministarstvo pravde	6	12.07.2013	26.07.2013.	/	/
Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava	5	12. 07.2013.	19.07.2013.	/	/
Vrhovno državno tužilaštvo	5	12. 07.2013.	15.10.2013.	/	/
Ministarstvo rada i socijalnog staranja	4	12. 07.2013.	22.07.2013.	07.08.2013.	01.10.2013.
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija	4	12.07.2013.	26.07.2013.	/	/
Ministarstvo unutrašnjih poslova	3	12. 07.2013.	24.07.2013.	/	/
Agencija za nacionalnu bezbjednost	1	12. 07.2013.	24.07.2013.	/	/
Vrhovni sud Crne Gore	1	12. 07.2013.	18.07.2013.	/	/
Apelacioni sud	1	12. 07.2013.	17.07.2013.	/	/
Viši sud u Podgorici	1	12. 07.2013.	22.07.2013.	/	/
Osnovni sud u Baru	1	12. 07.2013.	18.07.2013.	/	/
Osnovni sud u Beranama	1	12. 07.2013.	22.07.2013.	/	/
Osnovni sud u Bijelom Polju	1	12. 07.2013.	25.07.2013.	/	/
Osnovni sud na Cetinju	1	12. 07.2013.	18.07.2013.	/	/
Osnovni sud u Danilovgradu	1	12. 07.2013.	17.07.2013.	/	/
Osnovni sud u Herceg Novom	1	12. 07.2013.	17.07.2013.	/	/
Osnovni sud u Kolašinu	1	12. 07.2013.	16.07.2013.	/	/
Osnovni sud u Kotoru	1	12. 07.2013.	18.07.2013.	/	/
Osnovni sud u Nukšiću	1	12. 07.2013.	23.07.2013	07.08.2013.	30.09.2013.
Osnovni sud u Plavu	1	12. 07.2013.	18.07.2013.	/	/
Osnovni sud u Pljevljima	1	12. 07.2013.	22.07.2013.	/	/
Osnovni sud u Rožajama	1	12. 07.2013.	16.07.2013.	/	/
Osnovni sud u Ulcinju	1	12. 07.2013.	05.08.2013.	/	/
Osnovni sud na Žabljaku	1	12. 07.2013.	16.07.2013.	/	/
INSTITUCIJE KOJE NISU ODGOVORILE NA PODNESENE ZAHTJEVE					
Uprava policije ¹⁵	12	12. 07.2013.	05.08.2013.	24.10.2013.	/
Ministarstvo zdravlja	4	12. 07.2013.	/	24.10.2013.	/
Viši sud u Bijelom Polju	1	12. 07.2013.	/	24.10.2013.	/
				14.11.2013.	19.12.2013
Osnovni sud u Podgorici	1	12. 07.2013.	/	24.10.2013.	/
Ombudsman	1	12. 07.2013.	/	24.10.2013.	11.11.2013

¹⁵ Nakon izmjene Zakona o unutrašnjim poslovima Uprava policije funkcioniše kao organ uprave koji se nalazi u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova.